

**ZARZĄDZENIE
REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W OLSZTYNIE**

z dnia 2023 r.

**zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055**

Na podstawie art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, 1726, 2375 i 2185) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. W zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie z dnia 20 marca 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055 (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 1038 oraz z 2016 r. poz. 2210) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) załącznik nr 3 do zarządzenia otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 1 do niniejszego zarządzenia.
- 2) załącznik nr 4 do zarządzenia otrzymuje brzmienie określone w załączniku nr 2 do niniejszego zarządzenia;
- 3) w załączniku nr 5, w tabeli dotyczącej działań ochronnych dla obszaru Natura 2000:
 - a) po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
4a	1220 Żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	Budowa obiektu małej retencji w celu utrzymania poziom wody powyżej gruntu przez cały rok na powierzchni 8 ha. Działanie należy poprzedzić ekspertyzą terenową oraz wykonaniem właściwej dokumentacji technicznej.	Działki nr 3005, 3007, 3008 obręb Kosewo, gmina Mrągowo (oddziały 5, 6, 7, 8 leśnictwo Jezioro, Nadleśnictwo Strzałowo) - zgodnie z załącznikiem nr 10	Cały okres obowiązywania planu	Zarządca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ w Olsztynie

- b) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
5.	1220 Żółw błotny	Odtworzenie łęgowiska żółwia, poprzez: – wykup gruntów stanowiących potencjalne siedlisko gatunku	– działki ewid. nr 17, 18/1, 18/2, 19/2, 21 obręb	Cały okres obowiązywania planu	Zarządca lub posiadacz obszaru na podstawie

	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
	<i>Emys orbicularis</i>	– hodowla młodych osobników oraz ich wypuszczanie na stanowiskach odpowiadających wymaganiom siedliskowym w celu wzmocnienia populacji żółwia błotnego na terenie ostoi – poprawa stanu siedlisk na potencjalnych lęgowiskach – wycinanie krzewów i drzew z usunięciem korzeni i wierzchniej warstwy gleby (w ramach potrzeb) oraz usuwanie biomasy – konserwacja urządzeń wodnych oraz utrzymywanie we właściwym stanie istniejących urządzeń wodnych uniemożliwiających odwodnienie siedlisk (w ramach potrzeb) – trwałe zapewnienie dobrej jakości siedliska poprzez wypas zwierząt – ochrona lęgów przed drapieżnikami poprzez mechaniczną ochronę komór gniazdowych przed drapieżnikami przy zastosowaniu m.in.: siatek stalowych, osłon mechanicznych – poprawa warunków hydrologicznych poprzez odtwarzanie zabagnień przez podniesienie poziomu wody, tworzenie oczek (z wypłyconiami i nieregularną linią brzegową oraz wywiezieniem urobku) oraz pogłębianie istniejących lub ich utrzymanie.	Cudnochy gm. Mikołajki – działka ewid. nr 266 obręb Baranowo gm. Mikołajki – działka ewid. nr 79/14 obręb Śniadowo gm. Mrągowo – działki ewid. nr 44/1, 42/3, 42/4, 42/6, 42/7, 57/6, 57/8, 57/9, 60/1, 61, 63, 64, 65, 3006/1 obręb Kosewo gm. Mrągowo - zgodnie z załącznikiem nr 10		porozumienia zawartego z RDOŚ w Olsztynie

c) Po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

5a	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-</i>	Wydłużenie wieku rębności w drzewostanach: grabowych do 140 lat, dębowych do 160 lat, świerkowych do 100 lat	Całe zasoby siedliska w obszarze	Cały okres obowiązywania planu	Nadleśnictwo Maskulińskie
----	---	--	----------------------------------	--------------------------------	---------------------------

	<i>Carpinetum</i>)	Zwiększanie ogólnej ilości martwego drewna w siedlisku do poziomu 10m³/ha poprzez pozostawianie martwego drewna oraz drzew dziuplastych. Modyfikacja zasad gospodarki leśnej poprzez pozostawianie w drzewostanach ponad 40-letnich martwych i zamierających drzew, w tym także złomów i wywrotów oraz drzew dziuplastych, o ile nie zagrażają bezpieczeństwu ludzi i mienia. W przypadku pozostawiania drzew zamierających, w tym także złomów i wywrotów oraz ewentualnego wykorzystywania katastrof naturalnych, przy podejmowaniu ostatecznej decyzji co do wymienionych działań, obligatoryjnie należy kierować się utrzymaniem właściwego stanu sanitarnego lasu oraz względami ochrony przeciwpożarowej.			
--	---------------------	---	--	--	--

d) Po pkt 5a dodaje się pkt 5b w brzmieniu:

5b	1903 Lipiennik <i>Loesela Liparis loeselii</i>	Przeciwdziałanie sukcesji drzew i krzewów. Wyciąć drzewa i krzewy (także na obrzeżu turzycowiska w sąsiedztwie stanowiska), a następnie nie dopuszczać do rozwoju podrostu. Usunąć pozyskaną biomasę. Nie usuwać roślinności zielnej.	Stanowisko 1 GUID: 6ff7 oraz obszar z nalotem drzew pomiędzy stanowiskiem, a zwartym pasem zarośli wierzbowo- olszowych na obrzeżu niecki	Zabieg powtarzać raz na 5 lat w okresie jesiennym (IX-X)	RDOŚ w Olsztynie
----	---	---	--	---	---------------------

e) Po pkt 5b dodaje się pkt 5c w brzmieniu:

5c	1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i>	Przeciwdziałanie sukcesji drzew i krzewów. Wyciąć drzewa i krzewy (także na obrzeżu turzycowiska w sąsiedztwie stanowiska), a następnie nie dopuszczać do rozwoju podrostu. Usunąć pozyskaną biomasę. Nie usuwać roślinności zielnej.	Stanowisko 1 GUID: d43b oraz obszar z nalotem drzew pomiędzy stanowiskiem, a zwartym pasem zarośli wierzbowo- olszowych na obrzeżu niecki.	Zabieg powtarzać raz na 5 lat w okresie jesiennym (IX-X)	RDOŚ w Olsztynie
----	--	---	---	---	---------------------

f) Po pkt 10 dodaje się pkt 10a w brzmieniu:

	Przedmiot ochrony	Działania ochronne	Obszar wdrażania	Termin realizacji	Podmiot odpowiedzialny za wykonanie
10a	1220 Żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	Zintensyfikowanie działalności rolniczej na potencjalnym łęgowie (wypas, wykaszanie)	Działki ewid. nr 201, 203/2, 203/5, 203/4, 241, 275, 277/7 obręb Baranowo gm. Mikołajki - zgodnie z załącznikiem nr 10	Cały okres obowiązywania planu	Zarządca lub posiadacz obszaru na podstawie porozumienia zawartego z RDOŚ w Olsztynie

g) Po pkt 15 dodaje się pkt 15a w brzmieniu:

15a	1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Monitoring stanu ochrony gatunku zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ	Stanowisko 1 GUID: 6ff7 wraz z całym potencjalnym siedliskiem	Co 3 lata	RDOŚ w Olsztynie
-----	--	--	--	-----------	------------------

h) Po pkt 15a dodaje się pkt 15 b w brzmieniu:

15b	1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i>	Monitoring stanu ochrony gatunku zgodnie z metodyką PMŚ GIOŚ	Stanowisko 1 GUID: d43b wraz z całym potencjalnym siedliskiem	Co 3 lata	RDOŚ w Olsztynie
-----	--	--	--	-----------	------------------

i) uchyla się pkt 20, 21, 22, 23, 24.

4) dodaje się załącznik nr 10 w brzmieniu określonym w załączniku nr 3 do niniejszego zarządzenia.

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Załącznik nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w
Olsztynie z dnia 2023 r.

Załącznik nr 3

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	J02: spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych H01.05: Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem E01.04: inne typy zabudowy I01: problematyczne gatunki rodzime A02.01: Intensyfikacja rolnictwa K01.03: Wysychanie	Poza powolną naturalną sukcesją nie zidentyfikowano innych wyraźnych i znaczących zagrożeń. Niemniej potencjalnie, biorąc pod uwagę presję na zagospodarowywanie terenów wokół zbiorników wodnych, za zagrożenie należy uznać zabudowę, a także ewentualne zanieczyszczenia spowodowane intensyfikacją rolnictwa.
2	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>) Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia - Zachowanie otwartego charakteru siedliska	A03.03: Zaniechanie / brak koszenia A04.03: Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu J02: Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych – Zmiana stosunków wilgotnościowych (wzrost wilgotności gleby, przesuszenie) K02.03: Eutrofizacja (naturalna) – Eutrofizacja siedlisk K02.01: Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	A02.03: Usuwanie trawy pod grunty orne – Zaorywanie A08: Nawożenie/nawozy sztuczne – nawożenie i dosiewanie gatunków wysoko produktywnych na murawach B01: Zalesianie terenów otwartych – Powodujące zanik siedliska E01: Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane – Zabudowa siedliska ograniczająca jego powierzchnię	Na stanowisku najwyraźniej zaznacza się zagrożenie spowodowane sukcesją drzew i krzewów; teren jest nieużytkowany kośnie, nie prowadzi się wypasu, co prowadzi do uruchomienia sukcesji i zarastania siedliska.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
3	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	A04.01: wypas intensywny A03.03: Zaniechanie / brak koszenia	A03.03: Zaniechanie / brak koszenia A02.03: Usuwanie trawy pod grunty orne – Zaorywanie B01: Zalesianie terenów otwartych – Powodujące zanik siedliska E01: Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane – Zabudowa siedliska ograniczająca jego powierzchnię	Zagrożeniem dla siedliska w obszarze jest nadmierny wypas, a także zarastanie siedliska na skutek zaniechania lub braku koszenia. Ponadto potencjalnie, biorąc pod uwagę presję na zagospodarowywanie terenów otwartych, za zagrożenie należy uznać ewentualne zalesienia oraz rozwój zabudowy ograniczających powierzchnię siedliska
4	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie – Melioracje powodujące obniżenia poziomu wód/zbyt mocne przesuszenie	A02.01: Intensyfikacja rolnictwa – Intensyfikacja gospodarki łąkarskiej D01: Drogi, ścieżki i drogi kolejowe – Budowa szlaków komunikacyjnych przecinających kompleksy torfowisk J02.05.04: Zbiorniki wodne – Budowa zbiorników retencyjnych K02.04: Zakwaszenie (naturalne) – Zmiany chemizmu wody	Zagrożeniem dla siedliska w ostatnich latach jest przede wszystkim obniżanie się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych, co powoduje zanik lokalnych zabagnień i oczek wodnych, w tym przesuszanie tego siedliska.
5	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	B02 Gospodarka leśna i plantacyjna; użytkowanie lasów i plantacji	B07: Inne rodzaje praktyk leśnych – sztuczne wprowadzanie drzewostanów sosnowych, preferowanie w składzie gatunkowym świerka/wprowadzanie obcych siedliskowo drzewostanów I01 Nierodzące gatunki zaborcze	Efektem gospodarki leśnej w obszarze jest niewielki zapas martwego drewna, zwłaszcza wielkowieńcowego oraz obce ekologicznie i geograficznie gatunki drzew. Potencjalnie zagrożeniem w obszarze są nierodzące gatunki zaborcze; grąd jest zbiorowiskiem, które może zostać skolonizowane przez obce gatunki, m.in. <i>Impatiens parviflora</i> i <i>Prunus serotina</i> .
6	*91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne)	Brak podstaw do wskazania zagrożeń. (Z powodu pierwotnego błędu naukowego nieprawidłowo zakwalifikowano płat torfowiska o charakterze przejściowym, nawiązującego pod względem flory do torfowisk wysokich, które podlega sukcesji jako stanowisko siedliska. Po weryfikacji siedlisko wskazano do usunięcia z listy przedmiotów ochrony).		

Lp.	Przedmiot ochrony		Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
7	1220 Żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	Stanowisko: Cudnochy I	A02.03: Usuwanie trawy pod grunty orne B07: Inne rodzaje praktyk leśnych J02: Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych – K02.01: Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	A08: Nawożenie/nawozy sztuczne – D01: Drogi, ścieżki i drogi kolejowe – E01: Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane – inne typy – G01: Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze G01.03.02 rajdowe kierowanie pojazdami zmotoryzowanymi	Stanowisko to jest głównie zagrożone prowadzona tam gospodarką orną na łęgowskich żółwi błotnych. Ponadto jako zagrożenie zidentyfikowano używanie ciężkiego sprzętu podczas prac leśnych, a także widoczne obniżanie się poziomu wody (poza terenami Lasów Państwowych). Postępująca sukcesja na terenach otwartych będących łęgowskimi żółwia jest także czynnikiem zagrożenia powodujących zacienienie stanowisk i zmniejszenie ich udatności dla tego gatunku. Z uwagi na użytkowanie rolnicze tego stanowiska żółwia błotnego, zagrożeniem potencjalnym jest chemizacja rolnictwa (środki ochrony roślin i nawożenie), a także rozwój zabudowy, niekontrolowany rozwój turystyki poprzez zabudowywanie miejsc bytowania żółwi błotnych oraz przebudowa drogi ekspresowej nr 16 mogąca spowodować przecięcie szlaków migracyjnych. Zagrożeniem potencjalnym są także organizowane w obszarze rajdy samochodowe mogące zakłócać trasy migracji żółwi oraz incydentalnie powodować ich śmiertelność na trasach przejazdów.
		Stanowisko: Cudnochy II	A03.03: Zaniechanie / brak koszenia A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu J02.01: Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie (J02.01) K03.04 Drapieżnictwo D01.02 Drogi, autostrady	E01.03 Zabudowa rozproszona B01.01 Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime) M01.02 Susze i zmniejszenie opadów G01.03.02 rajdowe kierowanie pojazdami zmotoryzowanymi	Duża część potencjalnych łęgowskich na tym obszarze jest bardzo ekstensywnie wykorzystywana rolniczo lub zaniechano użytkowania/koszenia tych terenów, co często prowadzi do ich zacieniania i zadarniania. Zacienione łęgowskie stają się nieodpowiednie do składania i inkubacji jaj. Obniżanie poziomu wód gruntowych i powierzchniowych, co powoduje zanik lokalnych zabagnień i oczek wodnych, czyli miejsc bytowania żółwi błotnych. Wzrost presji drapieżniczej, głównie ze strony lisa. Zacienienie łęgowskich powoduje powstanie na nich niekorzystnych warunków termicznych dla rozwijających się żółwi. Zagrożeniem potencjalnym są także organizowane w obszarze rajdy samochodowe mogące zakłócać trasy

Lp.	Przedmiot ochrony		Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
					migracji żółwi oraz incydentalnie powodować ich śmiertelność na trasach przejazdów.
		Stanowisko: Nadawki	A03.03 Zaniechanie / brak koszenia A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu J02.01 Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie K03.04 Drapieżnictwo D01.02 Drogi, autostrady	E01.03 Zabudowa rozproszona B01.01 Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime) M01.02 Susze i zmniejszenie opadów G01.03.02 rajdowe kierowanie pojazdami zmotoryzowanymi	Duża część potencjalnych łęgowisk na tym obszarze jest bardzo ekstensywnie wykorzystywana rolniczo lub zaniechano użytkowania/koszenia tych terenów, co często prowadzi do ich zacieniania i zadarniania. Zacienione łęgowsko staje się nieodpowiednie do składania i inkubacji jaj. Obniżanie poziomu wód gruntowych i powierzchniowych, co powoduje zanik lokalnych zabagnień i oczek wodnych, czyli miejsc bytowania żółwi błotnych. Wzrost presji drapieżniczej, głównie ze strony lisa. Zacienienie łęgowsko powoduje powstanie na nich niekorzystnych warunków termicznych dla rozwijających się żółwi. Na stanowisku Nadawki kilkakrotnie obserwowano przechodzenie żółwi błotnych przez drogę krajową numer 16 (wykonano w tym miejscu system dolnych przejść, który jest dedykowany żółwiom błotnym) Zagrożeniem potencjalnym są także organizowane w obszarze rajdy samochodowe mogące zakłócać trasy migracji żółwi oraz incydentalnie powodować ich śmiertelność na trasach przejazdów.
		Stanowisko: Faszcze	B07: Inne rodzaje praktyk leśnych K02.01: Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	D01: Drogi, ścieki i drogi kolejowe – D01.02: Drogi E01: Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane – inne typy G01: Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze J02: Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Jako zagrożenie zidentyfikowano używanie ciężkiego sprzętu podczas prac leśnych, a także postępującą sukcesję na terenach otwartych będących łęgowiskami żółwia, która jest czynnikiem powodującym zacienienie stanowisk i zmniejszenie ich udatności dla tego gatunku. Z uwagi na presję inwestycyjną, zagrożeniem potencjalnym jest rozwój zabudowy oraz niekontrolowany rozwój turystyki poprzez zabudowywanie miejsc bytowania żółwi błotnych oraz przebudowa drogi ekspresowej nr 16 i modernizacja drogi lokalnej Faszcze-Cudnoch, mogące spowodować przecięcie szlaków migracyjnych.

Lp.	Przedmiot ochrony		Zagrożenia		Opis zagrożenia
			Istniejące	Potencjalne	
		Stanowisko: Nowe Sady	E01: Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane – inne typy J02: Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	A08: Nawożenie/nawozy sztuczne G01: Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze	Jako zagrożenie zidentyfikowano rozwój zabudowy mogący wpływać na dostępność odpowiednich siedlisk poprzez zabudowywanie miejsc bytowania żółwi błotnych, a także obserwowane obniżanie się poziomu wód warunkujących dostęp do siedlisk hydrogenicznych odpowiednich dla gatunku. Z uwagi na użytkowanie rolnicze tego stanowiska żółwia błotnego, zagrożeniem potencjalnym jest chemizacja rolnictwa (środki ochrony roślin i nawożenie), a także niekontrolowany rozwój turystyki.
		Stanowisko: Kosewo	A02.01: Intensyfikacja rolnictwa – D01: Drogi, ścieżki i drogi kolejowe J02: Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych K02.01: Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	A08: Nawożenie/nawozy sztuczne – Chemizacja rolnictwa (środki ochrony roślin i nawożenie) D01: Drogi, ścieżki i drogi kolejowe – Przebudowa drogi ekspresowej nr 16 mogąca spowodować przecięcie szlaków migracyjnych E01: Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane – inne typy – Zabudowa ważnych miejsc dla bytowania żółwi błotnych G01: Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze – Niekontrolowany rozwój turystyki	Stanowisko to jest głównie zagrożone prowadzona tam gospodarką rolną – mechanizacja w rolnictwie może negatywnie oddziaływać na lęgowiska żółwi błotnych. Duża część lęgowisk na tym obszarze jest zagrożona postępującą sukcesją na terenach otwartych, co z kolei powoduje zacienianie i zadarnianie stanowiska. Obniżanie poziomu wód gruntowych i powierzchniowych, co powoduje zanik lokalnych zabagnień i oczek wodnych, czyli miejsc bytowania żółwi błotnych.
		Stanowisko: Zawady	E01: Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane – inne typy K02.01: Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	A08: Nawożenie/nawozy sztuczne – D01: Drogi, ścieżki i drogi kolejowe – J02: Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych – G01: Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze	Postępująca sukcesja na terenach otwartych będących lęgowiskami żółwia jest także czynnikiem zagrożenia powodujących zacienienie stanowisk i zmniejszenie ich udatności dla tego gatunku. Z uwagi na presję inwestycyjną, zagrożeniem jest także rozwój zabudowy oraz niekontrolowany rozwój turystyki poprzez zabudowywanie miejsc bytowania żółwi błotnych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
8	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	J02: Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	D01: Drogi, ścieżki i drogi kolejowe – F01.01: Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja	Zagrożeniem dla gatunku w obszarze w ostatnich latach jest przede wszystkim obniżanie się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych, co powoduje zanik lokalnych zabagnień i oczek wodnych, w tym przesuszanie siedlisk właściwych dla wymagań tego gatunku.
9	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	J02: Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	A08: Nawożenie/nawozy sztuczne	Zagrożeniem dla gatunku w obszarze w ostatnich latach jest przede wszystkim obniżanie się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych, co powoduje zanik lokalnych zabagnień i oczek wodnych, w tym przesuszanie siedlisk właściwych dla wymagań tego gatunku.
10	1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i>	K.02.01 Ewolucja biocenotyczna	JO2 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Wkraczanie na stanowisko krzewów i drzew, które doprowadzą do wzrostu zacielenia. Sukcesja w kierunku zbiorowisk zaroślowych i leśnych na torfowiskach i turzycowiskach prowadzi do zanikania gatunków światłożądnych. Na terenie występowania sierpowca nie były prowadzone zabiegi usuwania nalotu olszy czarnej, wierzb ani kruszyny.
11	1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	K.02.01 Ewolucja biocenotyczna	JO2 Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych	Wkraczanie na stanowisko krzewów i drzew, które doprowadzą do wzrostu zacielenia. Sukcesja w kierunku zbiorowisk zaroślowych i leśnych na torfowiskach i turzycowiskach prowadzi do zanikania gatunków światłożądnych. Na terenie występowania lipiennika nie były prowadzone zabiegi usuwania nalotu olszy czarnej, wierzb ani kruszyny.

Załącznik nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Olsztynie
z dnia 2023 r.

Załącznik nr 4

Cele działań ochronnych w obszarze Natura 2000 Ostoja Napiwodzko-Ramucka PLH280052

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1.	3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion</i> , <i>Potamion</i>	<u>Powierzchnia siedliska</u>: utrzymanie powierzchni siedliska w obszarze na poziomie wskaźnika FV na powierzchni min. 110 ha <u>Charakterystyczna kombinacja zbiorowisk w obrębie transektu</u>: utrzymanie lub osiągnięcie wskaźnika na poziomie U1 – możliwy brak nymfeidów lub elodeidów lub obecne obie grupy, ale wówczas w zbiorowiskach elodeidów obecność rogatka sztywnego <i>Ceratophyllum demersum</i> więcej niż 25%. Pleustofity obecne lub nie. <u>Gatunki wskazujące na degenerację</u>: utrzymanie stanu FV, w którym brak gatunków obcych i inwazyjnych (dopuszcza się obecność moczarki kanadyjskiej) <u>Barwa wody</u>: utrzymanie stanu U1, w którym woda jest wyraźnie zielono zabarwiona. <u>Konduktywność (przewodnictwo elektrolityczne)</u>: utrzymanie dotychczasowej wartości na poziomie FV, tj. poniżej 600 $\mu\text{S cm}^{-1}$ <u>Przezroczystość wody</u>: utrzymanie wskaźnika na poziomie oceny U1, tj. widzialności krążka Secchiego 1,0 m - 2,5 m (dla zbiorników głębokich). W przypadku jezior bardzo płytkich widzialność krążka Secchiego nie sięgająca dna.
2.	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>)	Zachowanie otwartego charakteru siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia.
3.	6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	<u>Powierzchnia siedliska</u>: Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni minimum 160 ha lub niewielki spadek powierzchni odpowiadający ocenie U1 parametru <u>Struktura przestrzenna płatów</u>: utrzymanie wskaźnika na poziomie U2 lub poprawa do U1, tj. utrzymanie obecnego poziomu fragmentacji - płaty po kilka arów <u>Gatunki charakterystyczne</u>: Utrzymanie występowania co najmniej 3-4 gatunków charakterystycznych, co odpowiada ocenie U1 wskaźnika. <u>Gatunki dominujące</u>: poprawa oceny U2 wskaźnika do oceny U1 dla około 10 % płatów siedliska, na pozostałej powierzchni utrzymanie oceny U1, tj. utrzymanie silnej dominacji (>50%) gatunków typowych dla łąk świeżych.

		<u>Obce gatunki inwazyjne</u>: poprawa oceny wskaźnika do poziomu U1 odpowiadającego obecności gatunków o niskim stopniu inwazyjności w pokryciu <5% transektu lub pojedynczych osobników gatunków wysoce inwazyjnych. <u>Gatunki ekspansywne roślin zielnych</u>: poprawa wskaźnika do poziomu U1 na około 10% płatów siedliska, na pozostałej powierzchni utrzymanie oceny U1, tj. pokrycie żadnego z gatunków silnie ekspansywnych nie przekracza 10% i łączne pokrycie gatunków ekspansywnych <50%. <u>Ekspansja krzewów i podrostu drzew</u>: poprawa wskaźnika do poziomu U1 na około 10% płatów siedliska, na pozostałej powierzchni utrzymanie oceny U1, tj. łączne pokrycie na transekcje 1-5%. Udział dobrze zachowanych płatów siedliska: poprawa wskaźnika do poziomu U1 na około 10% płatów siedliska, na pozostałej powierzchni utrzymanie oceny U1, tj. płaty dobrze zachowane stanowią 50-79% powierzchni transektu lub generalnie płaty na transekcje mało typowe, średnio bogate w gatunki. Wojłok (martwa materia organiczna): utrzymanie wskaźnika na poziomie oceny U1, tj. wojłok 2-5 cm.
4.	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Zachowanie otwartego charakteru siedliska. Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie występowania siedliska, jego stanu ochrony oraz zaplanowanie działań ochronnych w oparciu o stwierdzone zagrożenia.
5.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	<u>Powierzchnia siedliska</u>: Utrzymanie siedliska w obszarze na powierzchni min. 200 ha <u>Charakterystyczna kombinacja florystyczna</u>: utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. kombinacja florystyczna typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego <u>Inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie</u>: utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. utrzymanie stanu w którym brak jest inwazyjnych gatunków obcych w podszycie i runie. <u>Ekspansywne gatunki rodzime w runie</u>: utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. brak gatunków ekspansywnych lub pojedyncze okazy gatunków nitrofilnych w runie <u>Struktura pionowa i przestrzenna roślinności</u>: poprawa wskaźnika do poziomu do U1, tj. do stanu w którym jednolity stary drzewostan lub struktura zróżnicowana ze zwartym starym drzewostanem zajmuje 10–50% powierzchni <u>Wiek drzewostanu (udział starodrzewu)</u>: utrzymanie wskaźnika na poziomie U2 lub poprawa do U1, tj. <10% udział drzew starszych niż 100 lat, ale >50% udział drzew starszych niż 50 lat, uzyskanie oceny U1 dla wskaźnika wykracza poza okres obowiązywania planu

			zadań ochronnych. <u>Naturalne odnowienie drzewostanu</u>: utrzymanie U, tj. pojedyncze odnowienia naturalne, nie reagujące na luki lub też w lukach lecz z licznymi śladami zgryzania przez zwierzynę płową <u>Gatunki obce w drzewostanie</u>: poprawa do poziomu FV, tj. udział gatunków obcych poniżej 1% i nie odnawiające się <u>Martwe drewno (łączne zasoby)</u>: poprawa wskaźnika do poziomu U1 jako cel długofalowy (osiągnięcie celu wykracza poza okres obowiązywania pzo), tj. zasoby martwego drewna na poziomie 10–20 m³/ha <u>Martwe drewno wielkowymiarowe</u>: poprawa wskaźnika do poziomu U1 jako cel długofalowy (osiągnięcie celu wykracza poza okres obowiązywania pzo), tj. zasoby martwego drewna na poziomie 3 – 5 szt. /ha <u>Inne zniekształcenia, w tym zniszczenia runa i gleby związane z pozyskaniem drewna</u>: utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. utrzymanie stanu braku zniekształceń, w tym zniszczeń runa i gleby związanych z pozyskaniem drewna.
6.	*91D0 Bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i> , <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i> , <i>Pino mugo-Sphagnetum</i> , <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne)		Brak podstaw do wskazania celów działań. (Z powodu pierwotnego błędu naukowego nieprawidłowo zakwalifikowano płat torfowiska o charakterze przejściowym, nawiązujący pod względem flory do torfowisk wysokich, które podlega sukcesji jako siedlisko *91D0)
7.	1220 Żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	Stanowisko: Cudnochyl I	<u>Względna liczebność</u>: utrzymanie wskaźnika na poziomie U1, tj. względna liczebność żółwie błotnego szacowana na 40-50 dorosłych osobników <u>Struktura wiekowa</u>: poprawa wskaźnika do poziomu U1 (obecnie brak młodych osobników), tj. udział młodych osobników na poziomie < 25% <u>Izolacja przestrzenna</u>: utrzymanie wskaźnika na obecnym poziomie FV - mała izolacja. W okolicy dużo cieków oraz zabagnień śródpolnych i śródleśnych. Zgodnie ze wskaźnikiem wody stojące (brak połączeń między nimi) - kolejne stanowisko do 3 km; wody stojące z połączeniami wodnymi - kolejne stanowisko oddalone do 6 km; cieki - kolejne stanowisko oddalone nie więcej niż 7 km <u>Powierzchnia siedliska wodnego</u>: utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. utrzymanie siedliska wodnego (olsu) oraz pozostałych siedlisk wodnych gdzie obserwowano żółwie i odnaleziono DNA na powierzchni 35 ha. W porównaniu z latami poprzednimi powierzchnia siedlisk wodnych znacznie wzrosła (efekt realizacji

			przez GL LP tzw. małej retencji). <u>Typ wód:</u> utrzymanie właściwego stanu FV w formie słabo zarastających głębokich olsów z licznymi dołami potorfowymi, torfowisk niskich z wierzbą, oraz małych zbiorników szybko się nagrzewających się <u>Dostępność kryjówek i miejsc wykorzystywanych do wygrzewania się:</u> utrzymanie wskaźnika na obecnym poziomie FV, tj. powszechna obecność różnorodnych miejsc do wygrzewania się i ukrywania; akweny bogate w helofity (rośliny wynurzone, tworzące przybrzeżne szuwary), amfifity (rośliny ziemnowodne, występujące w strefie wahań poziomu wody) i nimfeidy (rośliny o liściach pływających), powalone drzewa, konary itp; obecne limneidy (rośliny swobodnie pływające po powierzchni wody). <u>Baza pokarmowa:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. baza pokarmowa obfita oraz jakościowo zróżnicowana <u>Dostępna powierzchnia łęgówisk:</u> poprawa wskaźnika do poziomu U1, tj. w stosunku do stanu poprzedniego pokrycie zwartymi zespołami roślinnymi większe do 10%. (pow. dostępna ≥ 10 arów); obecnie dostępna powierzchnia to około 3 ha (zmniejszona poprzez zacienienie łęgówiska przez uprawę sosnową oraz pod uprawę rolną (orka). <u>Stopień zacienienia łęgówisk:</u> poprawa obecnego poziomu zacienienia i osiągnięcie oceny FV wskaźnika, tj. w stosunku do poprzedniego stanu zacienienie takie samo lub mniejsze (<15% całkowitej powierzchni łęgówiska).
	Stanowisko: Cudnochy II		<u>Względna liczebność:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U2, tj. względna liczebność żółwie błotnego szacowana na 0-10 dorosłych osobników <u>Struktura wiekowa:</u> poprawa wskaźnika do poziomu U1 (obecnie brak młodych osobników), tj. udział młodych osobników na poziomie < 25% <u>Izolacja przestrzenna:</u> utrzymanie wskaźnika na obecnym poziomie FV - mała izolacja. W okolicy dużo cieków oraz zabagnień śródpolnych i śródleśnych. Zgodnie ze wskaźnikiem wody stojące (brak połączeń między nimi) - kolejne stanowisko do 3 km; wody stojące z połączeniami wodnymi - kolejne stanowisko oddalone do 6 km; cieki - kolejne stanowisko oddalone nie więcej niż 7 km <u>Powierzchnia siedliska wodnego:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. utrzymanie łącznej powierzchni siedlisk bagiennych, które mogą być siedliskami dobrymi do bytowania żółwi błotnych na ok. 30 ha. W porównaniu z latami poprzednimi powierzchnia siedlisk wodnych znacznie wzrosła (efekt realizacji przez GL LP tzw. małej retencji).

			<u>Typ wód:</u> utrzymanie właściwego stanu FV w formie słabo zarastających głębokich olsów z licznymi dołami potorfowymi, łożowiskami, rozlewiskami bobrowymi oraz małymi, szybko nagrzewającymi się zbiornikami wodnymi. <u>Dostępność kryjówek i miejsc wykorzystywanych do wygrzewania się:</u> utrzymanie wskaźnika na obecnym poziomie FV, tj. powszechna obecność różnorodnych miejsc do wygrzewania się i ukrywania; akweny bogate w helofity (rośliny wynurzone, tworzące przybrzeżne szuwały), amfifity (rośliny ziemnowodne, występujące w strefie wahań poziomu wody) i nimfeidy (rośliny o liściach pływających), powalone drzewa, konary itp; obecne limneidy (rośliny swobodnie pływające po powierzchni wody). <u>Baza pokarmowa:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. baza pokarmowa obfita oraz jakościowo zróżnicowana <u>Dostępna powierzchnia łęgówisk:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U1, tj. w stosunku do stanu poprzedniego pokrycie zwartymi zespołami roślinnymi większe do 10%. (pow. dostępna ≥ 10 arów); obecnie dostępna powierzchnia to około 4 ha (zmniejszona poprzez zacienienie łęgówiska w wyniku sukcesji wtórnej). <u>Stopień zacienienia łęgówisk:</u> poprawa obecnego poziomu zacienienia i osiągnięcie oceny FV wskaźnika, tj. w stosunku do poprzedniego stanu zacienienie takie samo lub mniejsze (<15% całkowitej powierzchni łęgówiska).
	Stanowisko: Nadawki		<u>Względna liczebność:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U2, tj. względna liczebność żółwie błotnego szacowana na 0-10 dorosłych osobników. Prawdopodobnie na stanowisku brak stałej populacji. <u>Struktura wiekowa:</u> poprawa wskaźnika do poziomu U1 (obecnie brak młodych osobników), tj. udział młodych osobników na poziomie < 25% <u>Izolacja przestrzenna:</u> utrzymanie wskaźnika na obecnym poziomie FV - mała izolacja. W okolicy dużo cieków oraz zabagnień śródpolnych i śródleśnych. Zgodnie ze wskaźnikiem wody stojące (brak połączeń między nimi) - kolejne stanowisko do 3 km; wody stojące z połączeniami wodnymi - kolejne stanowisko oddalone do 6 km; cieki - kolejne stanowisko oddalone nie więcej niż 7 km <u>Powierzchnia siedliska wodnego:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U1, tj. utrzymanie łącznej powierzchni siedlisk bagiennych, które mogą być siedliskami dobrymi do bytowania żółwi błotnych na ok. 18 ha.

			<u>Typ wód:</u> utrzymanie właściwego stanu FV w formie słabo zarastających głębokich olsów z licznymi dołami potorfowymi, łożowiskami, rozlewiskami bobrowymi oraz małymi, szybko nagrzewającymi się zbiornikami wodnymi. <u>Dostępność kryjówek i miejsc wykorzystywanych do wygrzewania się:</u> utrzymanie wskaźnika na obecnym poziomie FV, tj. powszechna obecność różnorodnych miejsc do wygrzewania się i ukrywania; akweny bogate w helofity (rośliny wynurzone, tworzące przybrzeżne szuwały), amfifity (rośliny ziemnowodne, występujące w strefie wahań poziomu wody) i nimfeidy (rośliny o liściach pływających), powalone drzewa, konary itp; obecne limneidy (rośliny swobodnie pływające po powierzchni wody). <u>Baza pokarmowa:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. baza pokarmowa obfita oraz jakościowo zróżnicowana <u>Dostępna powierzchnia łęgówisk:</u> osiągnięcie stanu wskaźnika U1 (W stosunku do stanu poprzedniego pow. dostępna ≥ 10 arów), gdyż obecnie na tym stanowisku nie są znane łęgówiska żółwia błotnego. Jedynie na podstawie obserwacji terenowych wytypowano około 1 ha siedlisk, które mogą być łęgówiskami. <u>Stopień zacienienia łęgówisk:</u> poprawa obecnego poziomu zacienienia i osiągnięcie oceny U1 wskaźnika, tj. w stosunku do poprzedniego stanu zacienienie łęgówiska wzrosło, osiągając 15-30% jego powierzchni
	Stanowisko: Faszcze		<u>Względna liczebność:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U2, tj. względna liczebność żółwie błotnego szacowana na 10 dorosłych osobników <u>Struktura wiekowa:</u> poprawa wskaźnika do poziomu U1 (obecnie brak młodych osobników), tj. udział młodych osobników na poziomie < 25% <u>Izolacja przestrzenna:</u> utrzymanie wskaźnika na obecnym poziomie U1 - średnia izolacja. Wody stojące (brak połączeń między nimi) - kolejne stanowisko 3-5 km; wody stojące z połączeniami wodnymi - kolejne stanowisko oddalone o ponad 6-10 km; ciek - kolejne stanowisko oddalone nie więcej niż 7-12 km <u>Powierzchnia siedliska wodnego:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U1; łączna powierzchnia siedlisk wodnych (olsów, oczek wodnych), gdzie odnaleziono DNA żółwia błotnego to około 20 ha. W porównaniu z latami poprzednimi powierzchnia siedlisk wodnych znacznie wzrosła (efekt realizacji działań z zakresu małej retencji). <u>Typ wód:</u> utrzymanie właściwego stanu FV w formie śródpolnych oczek wodnych typu małych silnie zarastających zbiorników eutroficznych oraz głębokich olsów.

		<u>Dostępność kryjówek i miejsc wykorzystywanych do wygrzewania się:</u> zachowanie wskaźnika na obecnym poziomie FV, tj. powszechna obecność różnorodnych miejsc do wygrzewania się i ukrywania; akweny bogate w helofity (rośliny wynurzone, tworzące przybrzeżne szuwary), amfifity (rośliny ziemnowodne, występujące w strefie wahań poziomu wody) i nimfeidy (rośliny o liściach pływających), powalone drzewa, konary itp; obecne limneidy (rośliny swobodnie pływające po powierzchni wody). <u>Baza pokarmowa:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. baza pokarmowa obfita oraz jakościowo zróżnicowana <u>Dostępna powierzchnia łęgówisk:</u> osiągnięcie stanu wskaźnika U1 (w stosunku do stanu poprzedniego pow. dostępna ≥ 10 arów), gdyż obecnie na tym stanowisku nie są znane łęgówiska żółwia błotnego. Jedynie na podstawie obserwacji terenowych wytypowano około 4 ha siedlisk, które mogą być łęgówiskami. <u>Stopień zacienienia łęgówisk:</u> obecnie na tym stanowisku nie są znane łęgówiska żółwia błotnego, możliwa poprawa wskaźnika na siedliskach potencjalnych do poziomu U1, tj. do stanu, w którym w stosunku do poprzedniego stanu zacienienie łęgówiska wzrosło, osiągając 15-30% jego powierzchni
	Stanowisko: Nowe Sady	<u>Względna liczebność:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U2, tj. względna liczebność żółwie błotnego szacowana na 5-10 dorosłych osobników <u>Struktura wiekowa:</u> poprawa wskaźnika do poziomu U1 (obecnie brak młodych osobników/nigdy nie obserwowano młodych osobników), tj. udział młodych osobników na poziomie < 25% <u>Izolacja przestrzenna:</u> utrzymanie wskaźnika na obecnym poziomie U1 - średnia izolacja. Wody stojące (brak połączeń między nimi) - kolejne stanowisko 3-5 km; wody stojące z połączeniami wodnymi - kolejne stanowisko oddalone o ponad 6-10 km; ciek - kolejne stanowisko oddalone nie więcej niż 7-12 km <u>Powierzchnia siedliska wodnego:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U1; łączna powierzchnia siedlisk wodnych (Bagno Prawdowskie) to około 92 ha, dobre warunki wodne można oszacować na najwyżej 10-20% tej powierzchni. <u>Typ wód:</u> utrzymanie właściwego stanu FV w formie dużych rozległych torfowisk niskich i przejściowych, częściowo pokrytych lasem i zakrzaczeniami wierzby. <u>Dostępność kryjówek i miejsc wykorzystywanych do wygrzewania się:</u> zachowanie wskaźnika na obecnym poziomie FV, tj. powszechna obecność różnorodnych miejsc do wygrzewania się i ukrywania; akweny bogate w helofity (rośliny wynurzone, tworzące przybrzeżne szuwary), amfifity (rośliny ziemnowodne, występujące w strefie wahań poziomu wody) i nimfeidy (rośliny o liściach pływających), powalone drzewa, konary itp; obecne limneidy (rośliny swobodnie pływające po powierzchni wody).

		<u>Baza pokarmowa:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. baza pokarmowa obfita oraz jakościowo zróżnicowana <u>Dostępna powierzchnia łęgówisk:</u> osiągnięcie stanu wskaźnika U1 (w stosunku do stanu poprzedniego pow. dostępna ≥ 10 arów), gdyż obecnie na tym stanowisku nie są znane łęgówiska żółwia błotnego. Jedynie na podstawie obserwacji terenowych wytypowano około 1 ha siedlisk, które mogą być łęgówiskami. <u>Stopień zacienienia łęgówisk:</u> obecnie na tym stanowisku nie są znane łęgówiska żółwia błotnego, możliwa poprawa wskaźnika na siedliskach potencjalnych do poziomu U1, tj. do stanu, w którym w stosunku do poprzedniego stanu zacienienie łęgówiska wzrosło, osiągając 15-30% jego powierzchni
	Stanowisko: Kosewo	<u>Względna liczebność:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U2, tj. względna liczebność żółwie błotnego szacowana na 10-15 dorosłych osobników <u>Struktura wiekowa:</u> poprawa wskaźnika do poziomu U1 (obecnie brak młodych osobników/nigdy nie obserwowano młodych osobników), tj. udział młodych osobników na poziomie < 25% <u>Izolacja przestrzenna:</u> utrzymanie wskaźnika na obecnym poziomie FV - mała izolacja. W okolicy dużo cieków oraz zabagnień śródpolnych i śródleśnych. Zgodnie ze wskaźnikiem wody stojące (brak połączeń między nimi) - kolejne stanowisko do 3 km; wody stojące z połączeniami wodnymi - kolejne stanowisko oddalone do 6 km; ciek - kolejne stanowisko oddalone nie więcej niż 7 km <u>Powierzchnia siedliska wodnego:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. łączna powierzchnia siedlisk wodnych (trzy duże kompleksy bagien) to około 56 ha. <u>Typ wód:</u> utrzymanie właściwego stanu FV w formie rozległych torfowisk niskich, zbiorników wodnych oraz zabagnienia częściowo pokrytego lasem i zakrzaczeniami wierzby. <u>Dostępność kryjówek i miejsc wykorzystywanych do wygrzewania się:</u> zachowanie wskaźnika na obecnym poziomie FV, tj. powszechna obecność różnorodnych miejsc do wygrzewania się i ukrywania; akweny bogate w helofity (rośliny wynurzone, tworzące przybrzeżne szuwary), amfifity (rośliny ziemnowodne, występujące w strefie wahań poziomu wody) i nimfeidy (rośliny o liściach pływających), powalone drzewa, konary itp; obecne limneidy (rośliny swobodnie pływające po powierzchni wody). <u>Baza pokarmowa:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. baza pokarmowa obfita oraz jakościowo zróżnicowana <u>Dostępna powierzchnia łęgówisk:</u> osiągnięcie stanu wskaźnika U1 (w stosunku do stanu poprzedniego pow. dostępna ≥ 10 arów), gdyż obecnie na tym stanowisku nie są znane łęgówiska żółwia błotnego. Jedynie na podstawie obserwacji terenowych wytypowano około 1

			ha siedlisk, które mogą być łęgówiskami. <u>Stopień zacienienia łęgówisk:</u> obecnie na tym stanowisku nie są znane łęgowiska żółwia błotnego, możliwa poprawa wskaźnika na siedliskach potencjalnych do poziomu U1, tj. do stanu, w którym w stosunku do poprzedniego stanu zacienienie łęgowiska wzrosło, osiągając 15-30% jego powierzchni
		Stanowisko: Zawady	<u>Względna liczebność:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U1, tj. względna liczebność żółwie błotnego szacowana na 20-30 dorosłych osobników <u>Struktura wiekowa:</u> poprawa wskaźnika do poziomu U1 (nie obserwowano młodych osobników), tj. udział młodych osobników na poziomie < 25% <u>Izolacja przestrzenna:</u> utrzymanie wskaźnika na obecnym poziomie FV - mała izolacja. W okolicy dużo cieków oraz zabagnień śródpolnych i śródleśnych. Zgodnie ze wskaźnikiem wody stojące (brak połączeń między nimi) - kolejne stanowisko do 3 km; wody stojące z połączeniami wodnymi - kolejne stanowisko oddalone do 6 km; ciek - kolejne stanowisko oddalone nie więcej niż 7 km <u>Powierzchnia siedliska wodnego:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. utrzymanie siedliska wodnego na powierzchni ok 60 ha. <u>Typ wód:</u> utrzymanie właściwego stanu FV w formie rozległych torfowisk niskich <u>Dostępność kryjówek i miejsc wykorzystywanych do wygrzewania się:</u> zachowanie wskaźnika na obecnym poziomie FV, tj. powszechna obecność różnorodnych miejsc do wygrzewania się i ukrywania; akweny bogate w helofity (rośliny wynurzone, tworzące przybrzeżne szuwały), amfifity (rośliny ziemnowodne, występujące w strefie wahań poziomu wody) i nimfeidy (rośliny o liściach pływających), powalone drzewa, konary itp; obecne limneidy (rośliny swobodnie pływające po powierzchni wody). <u>Baza pokarmowa:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV, tj. baza pokarmowa obfita oraz jakościowo zróżnicowana <u>Dostępna powierzchnia łęgówisk:</u> poprawa wskaźnika do poziomu U1, tj. w stosunku do stanu poprzedniego pokrycie zwartymi zespołami roślinnymi większe do 10% (pow. dostępna ≥ 10 arów); obecnie dostępne dwa łęgowiska o pow. około 0,8 ha (jedno zmniejszone poprzez zacienienie łęgowiska, drugie zagrożone uprawą rolną). <u>Stopień zacienienia łęgówisk:</u> poprawa obecnego poziomu zacienienia i osiągnięcie oceny FV wskaźnika, tj. w stosunku do poprzedniego stanu zacienienie takie samo lub mniejsze (<15% całkowitej powierzchni łęgowiska).
8.	1166 Traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>		<u>Stan populacji:</u> utrzymanie liczebności gatunku w obszarze na poziomie właściwym (FV), tj. na poziomie minimum 200 osobników stwierdzonych na 9 stanowiskach

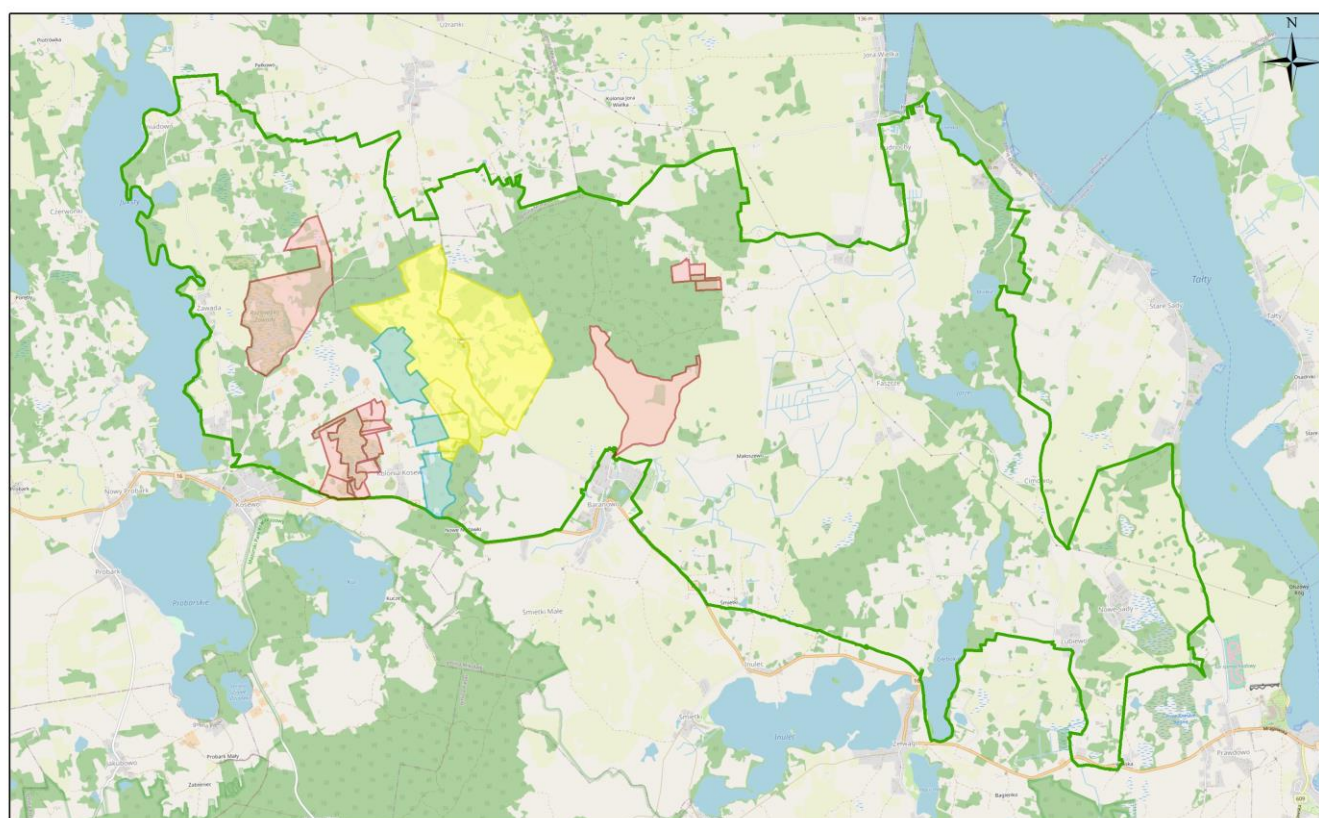
	Utrzymanie obecnego właściwego (FV) stanu ochrony gatunku	<u>Stopień zachowania siedliska:</u> zachowanie w obszarze co najmniej 9 śródleśnych zbiorników wodnych o dobrej jakości wody, bez obecności ryb oraz o niskim stopniu zacielenia zbiorników.
9.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i> Poprawa obecnego niezadowolającego (U1) stanu ochrony do stanu właściwego (FV)	<u>Stan populacji:</u> utrzymanie liczebności gatunku w obszarze na poziomie niewłaściwym (U1), tj. na poziomie minimum 300 osobników dorosłych <u>Stopień zachowania siedliska:</u> utrzymanie stanu siedliska na poziomie niewłaściwym (U1) w szczególności poprzez utrzymanie nasłonecznionych bezodpływowych oczek na terenach otwartych
10.	1393 Sierpowiec błyszczący <i>Drepanocladus vernicosus</i>	<u>Liczebność osobników:</u> utrzymanie obecności populacji w obszarze, tj. utrzymanie oceny U2 <u>Struktura populacji:</u> poprawa oceny do poziomu U1, tj. występują pojedyncze osobniki juvenilne <u>Stan zdrowotny:</u> utrzymanie oceny U1, tj. widoczne pojedyncze uszkodzenia <u>Powierzchnia potencjalnego siedliska:</u> utrzymanie powierzchni darni na poziomie co najmniej 8m ² , co odpowiada ocenie U1 wskaźnika <u>Powierzchnia zajętego siedliska:</u> utrzymanie powierzchni darni na poziomie co najmniej 8m ² , co odpowiada ocenie FV wskaźnika <u>Fragmentacja siedliska:</u> osiągnięcie fragmentacji siedliska FV, co odpowiada braku lub małej fragmentacji siedliska <u>Stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą (dla siedlisk otwartych — także siewki i nalot):</u> utrzymanie zarośnięcia na poziomie oceny FV, tj. stopień zarośnięcia <25% <u>Wysokie byliny/gatunki ekspansywne — konkurencyjne:</u> poprawa oceny wskaźnika do poziomu FV, tj. brak lub pojedyncze osobniki wysokich bylin <u>Wysokość runi:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U1, tj. wysokość runi 25–45 cm <u>Grubość warstwy nierozjeżonych szczątków roślinnych (wojłok):</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie FV <u>Miejsca do kiełkowania:</u> utrzymanie na poziomie oceny U1, tj. 5-10% miejsca do kiełkowania <u>Stopień uwodnienia podłoża:</u> utrzymanie na poziomie FV, tj. duże uwodnienie podłoża.
11.	1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	<u>Liczebność osobników:</u> utrzymanie obecności gatunku w obszarze na poziomie co najmniej 7 osobników, co odpowiada ocenie U2 <u>Struktura populacji:</u> dążenie do poprawy obecnego wskaźnika U2 tj. brak osobników juvenilnych do co najmniej U1 tj. pojedynczych osobników juvenilnych

		<u>Stan zdrowotny:</u> utrzymanie oceny U1, tj. widoczne pojedyncze uszkodzenia <u>Powierzchnia potencjalnego siedliska:</u> utrzymanie powierzchni siedliska na aktualnym poziomie, co odpowiada ocenie U1 wskaźnika <u>Powierzchnia zajętego siedliska</u> utrzymanie powierzchni na aktualnym poziomie, co odpowiada ocenie FV wskaźnika <u>Fragmentacja siedliska:</u> osiągnięcie fragmentacji siedliska FV, co odpowiada braku lub małej fragmentacji siedliska <u>Gatunki ekspansywne:</u> poprawa oceny wskaźnika do poziomu FV, tj. brak lub pojedyncze osobniki wysokich bylin <u>Stopień zarośnięcia siedliska przez roślinność drzewiastą i krzewiastą (dla siedlisk otwartych — także siewki i nalot):</u> utrzymanie zarośnięcia na poziomie oceny FV, tj. stopień zarośnięcia <25% <u>Wysokość runi:</u> utrzymanie wskaźnika na poziomie U1, tj. wysokość runi 25–45 cm <u>Stopień uwodnienia podłoża:</u> utrzymanie na poziomie FV, tj. duże uwodnienie podłoża.
--	--	---

Załącznik nr 3 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w
Olsztynie
z dnia 2023 r.

Załącznik nr 10

Lokalizacja działań ochronnych dotyczących odtworzenia siedlisk żółwia błotnego w obszarze Natura 2000 Mazurska Ostoja żółwia Baranowo PLH280055.

Legenda

- lokalizacja działania nr 4a - budowa obiektu małej retencji w celu utrzymania poziomu wody powyżej gruntu przez cały rok
- lokalizacja działania nr 5 - odtworzenie łęgowiska żółwia poprzez działania ochronne
- lokalizacja działania nr 10a - zintensyfikowanie działalności rolniczej na potencjalnym łęgowie (wypas, wykaszanie)
- specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055

0 1,25 2,5 5 km
skala 1 : 50 000

UZASADNIENIE

Na podstawie delegacji ustawowej zawartej w art. 28 ust. 5 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o *ochronie przyrody* (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, z późn. zm.) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie zarządzeniem z dnia 20 marca 2015 r. ustanowił plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055 (Dz. Urz. Woj. Warm.-Maz. z 2015 r. poz. 1038, z 2016 r. poz. 2210). Zgodnie z tym przepisem plan zadań ochronnych (dalej PZO) może być zmieniony, jeżeli wynika to z potrzeb ochrony siedlisk przyrodniczych lub gatunków roślin i zwierząt.

W ustanowionym planie zadań ochronnych dokonano identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków zwierząt i ich siedlisk, będącymi przedmiotami ochrony tego obszaru. Określono cele działań ochronnych oraz zaplanowano działania ochronne służące realizacji założonych celów, w tym związane z uzupełnieniem stanu wiedzy, wskazując jednocześnie podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie i obszary ich wdrażania.

W związku z przekazaniem przez Komisję Europejską wytycznych w zakresie właściwego formułowania celów działań ochronnych na obszarach Natura 2000 oraz konieczności ich uwzględniania w procedurze oceny oddziaływania na środowisko prowadzonej na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o *udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2022, poz. 1029) oraz pojawiającymi się przypadkami kwestionowania przez służby Komisji, na etapie rozpatrywania wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć ze środków wspólnotowych, poprawności przeprowadzonych ocen oddziaływania przedsięwzięć infrastrukturalnych na środowisko z uwagi na brak odniesienia się do rzeczonych celów ochrony obszarów Natura 2000, niniejszym zarządzeniem dokonano m.in. uszczegółowienia celów ochronnych dla poszczególnych przedmiotów ochrony.

Wypełniając założenia planu zadań ochronnych na terenie obszaru, w odniesieniu do wskazanych w obowiązującym planie zadań ochronnych przedmiotów ochrony, dokonano uzupełnienia stanu wiedzy na temat tych przedmiotów ochrony. W 2015 r. przeprowadzono zatem *Inwentaryzację siedlisk przyrodniczych: 9170-2 Grąd subkontynentalny, 91D0-1 Brzezina bagienna, 91D0-5 Borealna świerczyna bagienna, 91D0-6 Sosnowo-brzozowy las bagienny w obszarze Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055* w ramach realizacji projektu POIS.05.03.00-00-186/09 pn. „Opracowanie planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko działanie 5.3 priorytetu V. Ponadto w 2018 r. w ramach zadania współfinansowanego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Olsztynie w ramach umowy o *realizację zadania z Państwową Jednostką Budżetową* nr 00004/18/10011/OP-DO/PJB z 12 marca 2018 roku określono stan populacji żółwia błotnego na wybranych stanowiskach w obszarze Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo. Ponadto w ramach projektu nr POIS.02.04.00-00-0191/16 pn. „*Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych*”, współfinansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko w ramach działania 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna, wykonano ekspertyzy przyrodnicze na potrzeby uzupełnienia stanu wiedzy dla przedmiotów ochrony, tj.: w 2020 r. wykonano ekspertyzę dla żółwia błotnego *Emys orbicularis*, a także sierpowca błyszczącego *Drepanocladus vernicosus* oraz lipiennika *Loesela Liparis loeselii*

Wyniki powyższych inwentaryzacji uzupełniających stan wiedzy o przedmiotach ochrony oraz wytyczne KE stanowiły podstawę do zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055.

Zmiany w PZO dokonywane niniejszym zarządzeniem dotyczą:

1. Określenia zagrożeń istniejących i/lub potencjalnych dla siedlisk i gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze. W związku z tym, w załączniku nr 3 do zarządzenia, w tabeli dotyczącej identyfikacji istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony

gatunków ptaków i ich siedlisk dokonano zmian polegających na dodaniu lub zmianie zagrożeń, dodano również krótką charakterystykę stwierdzonych zagrożeń.

2. Uszczegółowienia celów działań ochronnych dla wszystkich przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000 zgodnie z wytycznymi KE. Powierzchnie siedlisk i gatunków wpisane w tabeli ze szczegółowymi celami działań ochronnych pochodzą m.in. z ww. inwentaryzacji przyrodniczych. Ich wartości dla poszczególnych siedlisk różnią się z danymi podanymi w Standardowym Formularzu Danych dla przedmiotowego obszaru z uwagi na aktualizację danych wyjściowych. Wartości podane w SDF były nierzadko obarczone błędami naukowymi. Równocześnie wraz ze zmianą PZO, tutejszy Urząd rozpoczął procedurę zmiany SDF.
3. Na podstawie przeprowadzonych inwentaryzacji zaktualizowano lub zaplanowano działania ochronne dla poszczególnych siedlisk przyrodniczych i gatunków:
 - a) W wyniku przeprowadzonego inwentaryzacji w ramach uzupełnienia stanu wiedzy dla siedliska 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*) zaplanowano działanie ochronne polegające na wydłużeniu wieku rębności drzewostanów oraz zwiększaniu ogólnej ilości martwego drewna w siedlisku do poziomu 10m³/ha poprzez pozostawianie martwego drewna oraz drzew dziuplastych.
 - b) Zaplanowano działania ochronne dla gatunków roślin tj. sierpowiec błyszczący oraz lipiennik Loesela na podstawie wyników inwentaryzacji, uwzględniając aktualne wymagania ww. gatunków w celu poprawy stanu ochrony.
 - c) Zaplanowano monitoring dla gatunków roślin tj. sierpowiec błyszczący oraz lipiennik Loesela na podstawie wyników inwentaryzacji
 - d) Uszczegółowiono i doprecyzowano działania ochronne dla żółwia błotnego określając ich realizację na poszczególnych stanowiskach oraz dodano dwa działania ochronne dotyczące realizacji obiektu małej retencji w celu utrzymania poziom wody powyżej gruntu oraz intensyfikacji działalności rolniczej – wypasu i koszenia.
 - e) Dodano załącznik mapowy stanowiący załącznik nr 10 do zarządzenia określający lokalizację działań ochronnych ukierunkowanych na ochronę stanowisk żółwia błotnego
 - f) Usunięto zrealizowane działania ochronne z zakresu uzupełnienia stanu wiedzy, w związku z czym uchylono pkt 20, 21, 22, 23, 24 w załączniku nr 5.

Zgodnie z art. 28 ust. 4 cyt. ustawy o ochronie przyrody, w związku z art. 39 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029) Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie, obwieszczeniem z dnia 8 kwietnia 2022 r. znak: WOPN.6320.5.2022.KKK, podał do publicznej wiadomości informację, że przystąpił do sporządzania zmian planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000, w tym dla obszaru Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055. Jednocześnie poinformował o możliwości składania uwag i wniosków do założeń do zmian projektów planów zadań ochronnych, w formie pisemnej, ustnej do protokołu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej (bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym), w terminie 21 dni od dnia publicznego wywieszenia obwieszczenia w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie (na tablicy ogłoszeń). Obwieszczenie zostało również opublikowane w Gazecie Wyborczej (wydanie z dnia 08.04.2022) oraz na stronie BIP Regionalnej Dyrekcji.

Na tym etapie nie wpłynęły żadne uwagi ani wnioski.

Obwieszczeniem znak WOPN.6320.2.2023.EBA z dnia 4 kwietnia 2023 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Olsztynie podał do publicznej wiadomości informację o możliwości składania uwag i wniosków do opracowanych projektów dokumentów planistycznych dla obszarów Natura 2000, w tym do projektu zmiany planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Mazurska Ostoja Żółwia Baranowo PLH280055, przygotowanego w formie zarządzenia. Obwieszczenie wywieszono na tablicy ogłoszeń Dyrekcji, opublikowano w Gazecie Wyborczej w dniu 4 kwietnia 2023 r. oraz na stronie BIP

Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie w zakładce „Obwieszczenia i zawiadomienia” <https://www.gov.pl/web/rdos-olsztyn/rok-20215>.

Osoby zainteresowane mają możliwość złożenia uwag i wniosków w formie pisemnej lub ustnej do protokołu w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Olsztynie ul. Dworcowa 60, 10-437 Olsztyn oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich bezpiecznym podpisem elektronicznym na adres e-mail: sekretariat@olsztyn.rdos.gov.pl w terminie 21 dni od daty wywieszenia obwieszczenia.

W związku z udziałem społeczeństwa nie wniesiono uwag / zgłoszono następujące uwagi do projektu zarządzenia:

- 1)
- 2)

Projekt niniejszego zarządzenia na podstawie art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. *o wojewodzie i administracji rządowej w województwie* (Dz. U. z 2022 r. poz. 135, z późn. zm.) został uzgodniony przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego pismem znak: PN 0521..... z dnia ... 2023 r.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska
w Olsztynie